

Ek-2.3.2.b GENEL ŞART VE KOŞULLAR

İÇİNDEKİLER

İÇİNDEKİLER	1
1. GENEL HÜKÜMLER.....	3
1.1. Amaç ve Kapsam.....	3
1.2. Tanımlar ve Kısaltmalar	3
2. HAK VE GÖREVLER	3
2.1. Mevzuat ve İşletim Kurallarına Uygunluk	3
2.2. Demiryolu Altyapısının Kullanılabilirliği	3
2.3. Çeken ve Çekilen Araçlar	3
2.3.1. Çeken ve Çekilen Araç Gereklilikleri.....	3
2.3.2. Çeken ve Çekilen Araçların İşletmeden Çekilmesi	4
2.3.3. Uygun olmayan Çeken ve Çekilen Araçların İşletmeden Çekilmesinin Sonuçları	4
2.4. DTİ Personeli.....	4
2.4.1. Personel Gereklilikleri	4
2.4.2. İşletme Sırasında Uygun olmayan ve Yetkisiz Personelin Çekilmesi	5
2.4.3. Yetkisiz veya Uygun Olmayan Personelin Çekilmesinin Sonuçları.....	5
2.5. Görev Seyahati	5
2.6. Kapasite Kullanımı	5
2.6.1. Genel Kurallar	5
2.6.2. Trenlerin Hazırlanması, İşletilmesi ve Seferlerinin Son Bulmasında Yapılacak İşlemler	6
2.6.3. İletişim	8
2.6.4. Tahsis Edilen Güzergâhın Özellikleri ve Kullanımı.....	8
2.6.5. Çekilen Aracın Yüklenmesi	9
2.7. İşletimdeki Aksaklıklar Ve Düzeltici Faaliyetler	9
2.7.1. İşletimdeki Aksaklıklar.....	9
2.7.2. TCDD ve DTİ Tarafından Aksaklıkların Bildirimi	9

2.7.3. Normal İşletme Koşullarına Dönmek İçin Önlemler	10
2.7.4. Seyrine Devam Edemeyen Tren, Lokomotif ve Demiryolu Makinelerinin Çekilerek Yolun Trafiğe Açılması	10
2.8. Tahsis Edilen Kapasitenin İptali /Kullanılmaması	11
3. GECİKME VE AKSAKLIKLARIN SONUÇLARI	11
3.1. TCDD ve DTİ'nin Sözleşme Ortaklarına Ödenecek Tazminat İçin Rücu Hakkı	11
3.1.1. DTİ'nin TCDD'ye Karşı Rücu Hakkı	11
3.1.2. TCDD'nin DTİ'ye Karşı Rücu Hakkı	11
3.2. TCDD ve DTİ'nin Uğradığı Kayıp Veya Hasar	11
4. KAZA VE OLAYLARDA YÜKÜMLÜLÜKLER.....	11
4.1. TCDD'nin Yükümlülüğü	12
4.2. DTİ'nin Yükümlülüğü	12
5. ACİL DURUMLARDA DTİ'LERİN SORUMLULUKLARI VE İZLENECEK PROSEDÜRLER	13
6. SÜREKLİ İŞLETİLMEMEYEN TRENLERE DAİR HUSUSLAR.....	13
7. TEHLİKELİ MADDE TAŞIYAN TRENLERE DAİR ÖZEL HUSUSLAR.....	13

1. GENEL HÜKÜMLER

1.1. Amaç ve Kapsam

Demiryolu Altyapısının Kullanımına İlişkin Genel Şart ve Koşullar (**GŞK**), Demiryolu Altyapı İşletmecisinin (TCDD) sahip olduğu demiryolu altyapısının, Demiryolu Tren İşletmecileri (**DTİ**) tarafından kullanılmasına ilişkin idari, mali ve teknik düzeydeki sözleşme koşullarını ortaya koymaktadır.

GŞK, tren işletmeciliği amacıyla demiryolu altyapısının kullanımına yönelik tüm sözleşmeler için geçerli olacaktır.

Aşağıdaki hükümler şebeke bildirim hükümlerini tamamlayıcı niteliktedir.

1.2. Tanımlar ve Kısaltmalar

GŞK'da geçen tanım ve kısaltmalar Şebeke Bildirimi " Ek-1.11 Kısaltma ve Tanımlar " ekinde belirtilmiştir.

2. HAK VE GÖREVLER

2.1. Mevzuat ve İşletim Kurallarına Uygunluk

Erişim sözleşmesinde tanımlanan hizmetlerin kullanımına ilişkin olarak, DTİ'ler işletme ile ilgili Bakanlık ve TCDD'nin bütün mevzuatına ve TCDD tarafından yayımlanan Şebeke Bildirimindeki usul ve esaslara uymak zorundadır.

Yürürlükte olan işletme ile ilgili mevzuat TCDD'nin internet sitesinde yayımlanacaktır.

2.2. Demiryolu Altyapısının Kullanılabilirliği

TCDD, Şebeke Bildirimi ve/veya Erişim Sözleşmesi ile varsa özel sözleşmeler kapsamındaki işletmecilik için altyapı ve tesislerinin uygun ve kullanılabilir durumda olmasını sağlayacaktır.

TCDD, demiryolu altyapısının bakımından sorumludur ve demiryolu altyapısının uygunluğu ve kullanılabilirliğini sağlamak için işletme sırasında müdahale edebilir.

TCDD'nin, işletme sırasında demiryolu altyapısına müdahale etmesi halinde, DTİ'nin maruz kalabileceği sonuçlar dikkate alınacak ve 2.7.2 - 2.7.3 maddelere uygun olarak hareket edecektir.

TCDD, demiryolu altyapısına uygun ve güncel trafik kısıtlarını, ilgili DTİ'ye zamanında kayıtlı iletişim araçları vasıtasıyla bildirecektir. DTİ, bu bildirimde ilk trenden itibaren uyacaktır. Gerekli ve acil hallerde bahse konu bildirim seyir halindeki trenlere de yapılacaktır.

2.3. Çeken ve Çekilen Araçlar

2.3.1. Çeken ve Çekilen Araç Gereklilikleri

DTİ'ler Demiryolu Araçları Tescil ve Sicil Yönetmeliğine göre tescil edilen çeken ve çekilen araçları işletebilir. DTİ, tescil belgelerini TCDD'ye sunmak zorundadır.

DTİ, çeken ve çekilen araçların teknik uygunluğu ve emniyetinin sürekliliğinden sorumludur.

Taşınması için özel önlem alınması gereken çeken ve çekilen araçların (gabari taşkını araçlar gibi istisnai durumlarda çalışanlar) bu konudaki ilgili mevzuat hükümlerine uygun olarak sevkleri için bildirim zamanında ve eksiksiz yapılması sağlanacaktır.

DTİ, çeken ve çekilen araçların emniyet kurallarına uygunluğunu sağlayacaktır. Çeken ve çekilen araçların teknik ve/veya altyapıya uyumla ilgili eksikliklerinin tespiti halinde Madde 2.3.2 hükümleri uygulanır.

2.3.2. Çeken ve Çekilen Araçların İşletmeden Çekilmesi

TCDD; emniyet, çevre veya demiryolu altyapısı ile ilgili olası bir riski engellemek ve bunların ortadan kaldırılması amacıyla, teşkilatında bir veya birden fazla uygun olmayan araç bulunan trenler ile denetim personeli veya muayene sistemleri vasıtasıyla seyre uygun olmadığı değerlendirilen trenleri tespiti halinde, durdurur veya sevkine izin vermez.

Durdurulan tren, bahse konu teknik ve işletme açısından uygun olmayan araçların sorunu giderildikten veya diziden çıkarıldıktan sonra seyrine devam ettirilebilir.

DTİ, uygun olmayan çeken ve çekilen araçlarını derhal işletmeden çekmek zorundadır. Çeken ve çekilen araçların işletmeden çekilme yöntemleri, TCDD ve DTİ arasında karara bağlanacaktır. DTİ, uygun olmayan çeken ve çekilen araçlarını işletmeden çekme konusunda TCDD'nin veya diğer DTİ'lerin yardımlarını talep edebilir.

DTİ'nin uygun olmayan çeken ve çekilen araçlarını işletmeden çekme yükümlülüğünü yerine getirmemesi durumunda, TCDD işletmeden çekme işlemini kendisi yapar veya yaptırır.

2.3.3. Uygun olmayan Çeken ve Çekilen Araçların İşletmeden Çekilmesinin Sonuçları

Madde 2.3.2'deki durumlarda, TCDD'nin, uygun olmayan çeken ve çekilen araçların işletmeden çekilmesi kararının sonucunda ortaya çıkacak giderleri ve riskleri ilgili DTİ üstlenecektir. Bahse konu riskler; uygun olmayan çeken ve çekilen araçların işletmeden çekilmesi esnasında meydana gelmesi muhtemel bütün olumsuzlukları kapsar.

DTİ, uygun olmayan çeken ve çekilen araçların işletmeden çekilmesi veya başka bir işlem için, TCDD tarafından alınan bir karar nedeniyle ortaya çıkabilecek herhangi bir zarar veya aksama için tazminat talep edemez.

Uygun olmayan çeken ve çekilen araçların işletmeden çekilmesi nedeniyle erişim sözleşmesinde belirlenen ve TCDD tarafından verilen hizmetlerin kullanılamaması durumunda DTİ tahsisli kapasitenin ücretini öder.

DTİ, kendisinden kaynaklanan zarar veya kayıpların maliyetini üstlenir.

2.4. DTİ Personeli

2.4.1. Personel Gereklilikleri

Bakanlık tarafından yapılan mevzuat düzenlemeleri ile Şebeke Bildirimi çerçevesinde personel kabul işlemleri yapılacaktır.

DTİ, Bakanlık tarafından belirlenen nitelikte personel görevlendirilmemesi durumunda doğacak her türlü kayıp ve zarardan sorumludur.

2.4.2. İşletme Sırasında Uygun olmayan ve Yetkisiz Personelin Çekilmesi

TCDD veya Bakanlık tarafından, tren işletmelerinde, uygun olmayan veya yetkisiz personel tarafından işletilen bir trenin tespit edilmesi halinde veya Şebeke Bildiriminde yer alan yaptırımlar nedeniyle tren üzerinde görevlendirmeden men edilen personel tarafından işletilen bir trenin tespiti halinde, tren trafikten men edilir. DTİ tarafından yetkili personel görevlendirilmesinden sonra trenin seyrine müsaade edilir.

Personelin değiştirilmediği durumda trenin seyrine izin verilmez ve tren veya demiryolu araçları 2.3.2'de belirtilen önlemler gereğince trafikten çekilir.

2.4.3. Yetkisiz veya Uygun Olmayan Personelin Çekilmesinin Sonuçları

Madde 2.4.2'deki durumlarda DTİ, TCDD'nin uygun olmayan personelin geri çekilmesi kararının sonucunda ortaya çıkacak riskler ile maliyetlerini üstlenecektir.

DTİ, yetkisiz veya uygun olmayan olan personeli çalıştırması nedeniyle, TCDD tarafından trenin durdurulması ve bu personelin görevden el çektilmesi sonucunda ortaya çıkabilecek herhangi bir zarar veya aksama için tazminat talep edemez.

DTİ, yetkisiz ve uygun olmayan personelin görevden el çektilmesi ve bu nedenle trenlerde meydana gelen aksamalar nedeniyle kendisine tahsisli kapasite için TCDD'ye ödenen ücretin iadesini talep edemez.

2.5. Görev Seyahati

DTİ, Demiryolu altyapısı ve tesislerini inceleme ve hizmet ihtiyaçları gereğince, görevli olduklarına ilişkin belgeleri ibraz eden Bakanlık ve TCDD personelinin koltuk işgal etmemek/boş koltukta olmak, aktif-pasif kabinde bulunmak kaydı ile DTİ'nin uygun göreceği yerde; lokomotif, YHT ve diğer tren setleri ile personel vagonu dâhil tüm DTİ araçlarında seyahatine izin verir. DTİ, ilgili Bakanlık ve TCDD personeline bu hususta gerekli kolaylığı sağlar.

Görev seyahati yapan personel bilgileri ile seyahat tarihi ve parkuruna ilişkin hususları DTİ kaydeder ve aylık olarak TCDD personelinin bağlı olduğu Bölge Müdürlüğüne bildirilir.

Seyahat masrafları erişim sözleşme bedeline dâhildir. Ayrıca ücretlendirilmez.

2.6. Kapasite Kullanımı

2.6.1. Genel Kurallar

DTİ, ilgili mevzuat ile Şebeke Bildiriminde belirlenen tüm gereklilikleri karşılama koşulu ile tahsis edilen kapasitenin kullanımına hak kazanır.

DTİ, "Orer" hazırlanması esnasında çakışmaların çözümü amacıyla TCDD'nin trenler için talep edilen çıkış saatinden yolcu trenleri için +/- 15 dakika, yük trenleri için +/- 45 dakika değişiklik yapmasını kabul eder. TCDD tarafından yapılan değişiklik DTİ'ye bildirilir.

2.6.2. Trenlerin Hazırlanması, İşletilmesi ve Seferlerinin Son Bulmasında Yapılacak İşlemler

2.6.2.1. Çıkış İstasyonu

DTİ; tren, lokomotif, demiryolu makineleri ve/veya vagonların her türlü hareketlerinden önce, trenlerin kabul ve sevk edileceği yolları, bu yolların limitlerinin/OS bölgesinin, bu yollara kumanda eden makasların kısa süreli de olsa meşgul edecek ve/veya kullanılacak olması halinde TCDD'nin bu konuda yetkilendirdiği personelden izin almak zorundadır. Bu hareketlerin izinsiz olarak yapılması yasaktır.

DTİ tren hazırlanması ve diğer manevralardan “Orer” saatinden en az 120 dakika, fiili varışından en az 60 Dakika önce, diğer durumlarda ihtiyacın ortaya çıkmasından hemen sonra; TCDD yetkili personeli olan iş yerlerinde www.tcdd.gov.tr adresinde yayınlanan “**Manevra Talep/ Gerçekleşme Formu**” ile başvuru yapmak, TCDD yetkili personeli olmayan iş yerlerinde Trafik Yönetim Merkezlerinden izin almak zorundadır.

TCDD yetkili personeline, tahsisli trenin çalışacağı bildirim, hareket saatinden en az 120 Dakika önce yapılır.

TCDD, hareket saatinden 120 Dakika önce işleyeceği TCDD yetkili personeline bildirilmeyen trenleri iptal etme hakkına sahiptir. Trenin çalışması ancak yeni talep ve yeni bir tren çizgisi ile uygun olabilir.

DTİ tarafından www.tcdd.gov.tr adresinde yayınlanan “**Tren Hareket Bildirimi Formu (THBF)**”, “**Trafik İşletme Sistemi (TİS)**” üzerinden elektronik ortamda veya fiziki olarak tanzim eder ve hareket saatinden en az 60 dakika önce TCDD yetkili personeline teslim edilir.

Trenin sevke hazır olduğu TCDD yetkili personeline trenin hareket saatinden en az 30 dakika önce bildirilir ve alınacak izinden sonra sevk edileceği yola çekilir.

Yolcu ve yük trenlerinin Orer’de planlanan vaktinde sevk edilmesi esastır. TCDD yetkili personeli tarafından kalkışa hazır olan tren hareket emri verilerek vaktinde sevk edilir. Ancak, vaktinde hareket etmeyen trenler, trafik durumuna göre gecikmeli olarak sevk edilebilir.

Gecikmeli sevk edilen trenler, gecikme sebebi ve süresi itibarıyla Şebeke Bildiriminde “Tahsisli Kapasitenin Gecikmeli Kullanılması ve Sapmaların Ücretlendirilmesi” maddesinde belirtilen hususlar gereğince işletilirler. Bir tren diğer trenlerin trafiğini ve bakım kuşağını olumsuz etkilememek ve trafik emniyeti yönünden bir sakınca teşkil etmemek şartıyla **en fazla 120 dakika** geç sevk edilebilir. **Gecikme 120 dakikayı geçerse kapasite tahsisi (tren çizgisi) iptal edilir.**

Ancak bakım kuşağında yapılan bir çalışma olmaması halinde loko ve personel değişimi amacı ile tahsis edilen tek lokomotif ve tren setleri, kapasite talebinde belirtilen bağlantı treni geciken trenler ile destek lokomotifin dönüşüne tahsis edilen tek lokomotiflerin gecikmesi 180 dakikadan fazla olsa da iptal edilmeyebilir.

Gecikme mücbir sebeplerden olması halinde DTİ'nin talebi üzerine trenler “Orer” planını bozmayacak şekilde varış istasyonuna kadar devam ettirilir. Bu durumda ilave ücret talep edilmez.

Mücbir sebepler hariç olmak üzere vaktinden önce hazır olan yük trenlerinin sevki; DTİ'nin talebi ve TCDD'nin kabulü şartıyla, en fazla 60 dakika önceden, öncelikle trafik emniyeti yönünden bir sakınca teşkil etmemesi, diğer trenlerin trafiğini olumsuz etkilememesi ve bakım kuşağında yapılan bir çalışma olmaması halinde mümkün olacaktır.

Ayrıca trafik emniyeti yönünden bir sakınca teşkil etmemesi, diğer trenlerin trafiğini olumsuz etkilememesi ve hat üzerinde yıllık planlanan bakım çalışması dışında yol kapatılarak bir çalışma gerekliliği olması durumunda, en az bir gün önce günlük tren duyurusu ile ilan edilmek suretiyle çalışma suresince trenlerin 180 dakika öncesine kadar erken sevkine izin verilebilir.

“Orer” planına göre vaktinde işleyen trenler; aynı vasıftaki gecikmeli, vaktinden önce ve plan dışı olarak çalışan trenlere karşı öncelik hakkına sahiptir.

Her iki trenin tehirlili kalması veya “Orer” planı dışında işlemesi durumunda trafik mevzuatında belirtilen öncelik hükümlerine göre trenlerin sevki sağlanacaktır.

Yolcu trenlerinin tehirlili kalması durumunda trafik mevzuatı hükümlerinde belirtilen önceliklere göre trenlerin sevki sağlanacaktır.

Yolcu trenleri çıkış istasyonu ve yolcu işlemleri için duruşu olan ara istasyonlardan vaktinden önce sevk edilemez.

Hizmet trenleri istasyonlardan kalkış saatinden önce ya da sonra sevk edilebilir.

Seyrine devam edemeyen trenleri kurtarmak üzere gönderilen imdat (kurtarma) trenleri kapsam dışıdır.

2.6.2.2. Trenin İşletilmesi

Ulusal demiryolu altyapı ağında işletilecek demiryolu araçları, ilgili mevzuat hükümlerine uygun tescilli olacaktır.

Seyir halindeki DTİ'ye ait trenin, herhangi bir sebeple ana hatta istasyon yolunda kalması veya gerek trafiğe açık, gerekse kapalı istasyonlara vagon terki işlemi yapılması halinde dizinin, çeken aracın veya vagonun emniyete alınmasından ve güvenliğinden ilgili DTİ sorumludur.

2.6.2.3. Varış İstasyonu

TCDD yetkili personeli trenin planlanan yoldan farklı bir yola kabulüne karar vermesi halinde, DTİ'nin ilgili personeline trenin alınacağı yolu ve saatini önceden bildirir.

DTİ'ye, trenin istasyona varışından itibaren gerekli işlemlerini tamamlamak, varış fren muayenesini yapmak ve trenin seferini sonlandırmak için 30 dakika süre verilir.

DTİ, diziyi TCDD yetkili personelinden izin alarak uygun istasyon/lojistik merkezinin yükleme, boşaltma veya barınma/gare yoluna alır ve varsa manevrasını yapar.

Gar, istasyon, sayding, iltisak hattı, lojistik vb. çeşitli yollara bırakılan demiryolu çeken ve çekilen araçlarının emniyet altına alınmasından (tevkif takozu ve kal koymak, fren sıkılmak ve benzeri) DTİ sorumludur.

2.6.2.4. Sevke Hazırlanan Trenlerle İlgili Bilgi Alış Verişi

DTİ tarafından 2.6.2.1 madde hükümleri yerine getirilir. Aynı şekilde tren trafiği ile ilgili ihtiyaç duyulan bilgiler TCDD yetkili personeli tarafından DTİ'ye verilecektir.

Tren işletmeciliği esnasında meydana gelecek her türlü değişiklik karşılıklı olarak derhal bildirilecektir. (İstasyonlarda vagon ilavesi, vagon terki, hız kısıtlamaları ile ilgili değişiklik ve benzeri.)

TCDD ve DTİ tehlikeli yük ve istisnai taşımalarda, taşımanın yapılacağı tren dizileri, ilgili mevzuata uygun şekilde hazırlanacak ve bu taşımaların yapılmasını sağlamak için TCDD ile bilgi alışverişi özenle yapılacaktır.

DTİ'ler her trende **tablet trafik cetvelini** TCDD'nin belirlediği kurallara uygun olarak kullanmak zorundadır.

2.6.3. İletişim

Her trende DTİ tarafından görevlendirilen en az bir personele TCDD tarafından ulaşılabilir olmalıdır. Bunun sağlanamaması halinde trenin hareketine izin verilmeyecektir.

Telsiz frekans kanalları, alan ve işlevleri TCDD tarafından belirlenir. Ortak kullanılacak trafik telefonları ve telsizlerde konuşma kuralları TCDD mevzuatına uygun olacaktır.

Tren işletmeciliğinin yapılacağı hat kesiminde kullanılacak iletişim noktaları, önceden belirlenerek taraflara bildirilecektir. Tren operasyonlarında iletişim ağı sürekli işler halde bulundurulacaktır. İletişim sağlanamaması halinde aksaklıktan ilgili taraf sorumlu olacaktır. İletişim bilgilerinde meydana gelecek değişiklikler derhal bildirilecektir.

2.6.4. Tahsis Edilen Güzergâhın Özellikleri ve Kullanımı

DTİ'ler altyapının trafik işletme sistemine göre çalışacak ve TCDD'nin bu konudaki mevzuatına uygun hareket edeceklerdir.

Mücbir sebepler hariç olmak üzere, TCDD tahsis ettiği altyapısını normal işletme koşulları ölçütleri dâhilinde sunacaktır.

Olağan dışı uygulamaların gerektirdiği durumlarda, TCDD tarafından bilgilendirilen DTİ, tahsis edilen yolların özellikleri ile uyumlu çeken ve çekilen araç kullanacak ve bildirilen kısıtlara uyacaktır.

Trenler, Trafik Mevzuatında düzenlendiği şekilde; çıkış işyerinde verilecek olan hız kısıtlamalarına uyacakları gibi, seyir esnasında bildirilen hız kısıtlamaları ile yol boyunca verilecek işaretlere de uymak zorundadırlar.

Katener hattı bulunan yerlerde, trende görevli veya görevsiz personel ile bütün seyahat ve refakat edenlerin, katener hattındaki elektrikten korunma tedbirlerine uyulmasından ilgili DTİ sorumludur. Bu konuda uyulacak esaslar TCDD'nin 641 numaralı "Elektrikli Tren İşletilen Bölgelerde Alınması Gereken Tedbirler İle Dikkat Edilmesi Gereken Hususlar Ve Taşıma Belgelerine Yazılacak Uyarılar Hakkında" tamimde belirtilmiştir.

2.6.5. Çekilen Aracın Yüklenmesi

Uluslararası yük taşımalarında, Vagonların Uluslararası Trafikte Karşılıklı Kullanımına (RIV) ilişkin Yönetmeliğin II. Eki Yükleme Talimatları ve Metodları ile bu konudaki diğer mevzuat ve düzenlemelere uygun olarak altyapı, insan, eşya ve çevre güvenliği açısından muntazam olarak gerçekleştirilecektir.

Yurtiçi yük taşımalarında, "TCDD Hatlarında Yurtiçi Yük Taşımalarında, Vagon Yükleme/Boşaltma Ve Eşyanın Emniyete Alınması Hakkındaki 503 Numaralı Genel Emir" hükümlerine ve bu konudaki diğer mevzuat ve düzenlemelere uygun gerçekleştirilecektir.

DTİ, araçların güvenli bir şekilde yüklenmesini ve özellikle ağırlık dağılımı, dingil basıncı, yük emniyeti(bağlama, sabitleme), kinematik uygunluk (yoğunluğa göre dengeli, homojen yükleme) ve yük örtüsü (dökme yüklerde muşamba vb. zorunluluğu) gibi gereksinimleri göz önünde bulundurarak, çıkıştan varışa kadar güvenli taşınmasını sağlayacaktır.

Vagonların TCDD mevzuatına, gabari ölçülerine ve dingil basıncına göre yüklenmemesi veya tonajından fazla yüklenmesi sonucu meydana gelecek her türlü hasar, arıza ve zararlardan ilgili DTİ sorumludur. Bu konuda, TCDD'nin yapacağı kontrollerde fazla yükleme yapıldığı tespit edildiği takdirde, TCDD yetkililerince talep edilen iyileştirmeler yapılmadıkça, vagonların trenlerle sevkine izin verilmez. TCDD mevzuatı hükümleri uygulanır.

Yolcu trenlerinde yolcuların binış, iniş ve güvenliğinden ilgili DTİ sorumludur.

2.7. İşletimdeki Aksaklıklar ve Düzeltici Faaliyetler

2.7.1. İşletimdeki Aksaklıklar

İşletimdeki aksaklıklar; trafiğin emniyetli, zamanında ve akışını olumsuz etkileyen kaza, olay, çevresel veya iklimsel etkiler, demiryolu altyapısının veya çeken-çekilen araçların teknik aksaklıkları, demiryolu altyapısının veya çeken-çekilen araçların işletmesiyle ilgili öngörülemeyen diğer hususlardır.

Bir trenin sıklıkla çizgisinden saparak trafik işletmesini olumsuz etkilemesi halinde, tren performansı ile ilgili bir rapor düzenlenir ve TCDD ile DTİ arasında müzakere edilir. Alınan tedbirlere rağmen aksaklık devam ediyorsa, çizginin iptali ile yeni bir çizgi tahsisi için gerekli düzenleme TCDD tarafından yapılır.

2.7.2. TCDD ve DTİ Tarafından Aksaklıkların Bildirimi

TCDD, şebekeden kaynaklı olağan trafik akışından sapmalara neden olabilecek aksaklıklar konusunda sebeplerine bakılmaksızın, aksaklıktan etkilenecek/etkilenebilecek DTİ'leri bilgilendirecektir.

DTİ, emniyetli ve programlı bir şekilde gerçekleşmesi gereken tren hareketlerine yönelik gördüğü her türlü aksaklığı TCDD'ye geciktirmeden rapor edecektir.

TCDD ve DTİ demiryolu işletmeciliği nedeniyle oluşan veya oluşacak genel kamu düzenini olumsuz etkileyen/etkileyecek, insan, eşya, çevre sağlığı ve güvenliğini tehdit eden her türlü olayı, öncelikle bertaraf etmek ve ilgili kurumlara derhal bildirmekle sorumludur.

2.7.3. Normal İşletme Koşullarına Dönmek İçin Önlemler

TCDD, altyapıyı geçici olarak kullanılamaz hale sokan arıza nedeniyle tahsis edilen tren çizgilerini herhangi bir uyarı yapmaksızın geri çekebilir. TCDD, en kısa sürede sistemin onarılıp tekrar normal hale getirilmesini sağlar.

Herhangi bir aksaklık durumunda, taraflar en kısa zamanda normal işletme koşullarına dönmek için gerekli tedbirleri alacaktır.

TCDD, normal işletme koşullarına dönmek için, özellikle TCDD Acil Eylem Yönergesinde düzenlenen planlarını uygulayarak, mümkün olan tüm işlemleri gerçekleştirecektir. TCDD, bu süreçte mümkün olan en kısa sürede etkilenen ilgili DTİ'leri bilgilendirecektir. Bu nedenle TCDD, tren hızlarının düşürülmesine, trenlerin alternatif güzergâhlara aktarılmasına veya alternatif altyapı tesislerinin (ör: yakıt alma tesisleri, depolama hattı vb.) kullanılmasına karar verebilir.

TCDD, altyapının tekrar kullanıma açılması anından itibaren, trenlerin şebeke bildiriminde bildirilen öncelik sırasına göre trafik akışını sağlayarak durumun normalleşmesini sağlar. TCDD trenlerin önceliğinde, trafiğin güvenli bir şekilde akıcılığını sağlamak amacıyla kural dışına çıkabilir.

2.7.4. Seyrine Devam Edemeyen Tren, Lokomotif ve Demiryolu Makinelerinin Çekilerek Yolun Trafiğe Açılması

Seyrine devam edemeyen tren, lokomotif veya demiryolu aracının kurtarılması hususu iki şekilde değerlendirilecektir;

a) Ana Hat Üzerinde Seyrine Devam Edemeyen Trenin Kurtarılması

DTİ'lere ait trenin herhangi bir nedenle ana hat üzerinde seferine devam edemeyecek şekilde bir arızaya uğraması halinde, yolun en kısa zamanda trafiğe açılması için gerekli tedbirler alınır. Bunun için en yakındaki çeken araçların kullanılması esastır.

Seyrine devam edemeyen trenin kurtarılmasında, öncelikle aynı DTİ'ye ait çeken araç/araçlar kullanılacaktır. Ancak, aynı DTİ'ye ait çeken aracın beklenmesi veya kullanılması trafiğin akışını olumsuz etkileyecek veya geciktirecekse derhal diğer DTİ'ye ait çeken araçlarına müracaat edilecektir.

İki istasyon arasında seyrine devam edemeyen tren trafik açısından uygun olan ilk istasyona kadar götürülür.

Başka bir DTİ'ye ait araçla kurtarma hizmeti verilmiş ise kurtarma ücreti, seyrine devam edemeyen trenin sahibi olan DTİ tarafından, "Seyrine Devam Edemeyen Trenin/Demiryolu Aracının Kurtarılması Ücret Tarifesine" göre çeken aracı kullanılan DTİ'ye ödenir.

b) İstasyon Dâhilinde Seyrine Devam Edemeyen Trenin Kurtarılması

Trenin seyrine devam edemeyeceği durumu bir istasyon dâhilinde olmuş ve bu durum trafiği engelliyor ve/veya trafik emniyetini tehlikeye düşürüyorsa, seyrine devam edemeyen tren aynı istasyonun başka bir yoluna veya bu mümkün değilse uygun bir istasyona kadar çekilir. Bunun için en yakındaki çeken araçların kullanılması esastır.

Seyrine devam edemeyen bir trenin kurtarılmasında, öncelikle aynı DTİ'ye ait çeken araç/araçlar kullanılacaktır. Ancak, aynı DTİ'ye ait çeken aracın beklenmesi veya kullanılması trafiğin akışını olumsuz etkileyecek veya geciktirecekse derhal diğer DTİ'nin çeken araçlarına müracaat edilecektir.

Başka bir DTİ'ye ait araçla kurtarma hizmeti verilmiş ise kurtarma ücreti, seyrine devam edemeyen trenin sahibi olan DTİ tarafından, "Seyrine Devam Edemeyen Trenin / Demiryolu Aracının Kurtarılması Ücret Tarifesine" göre çeken aracı kullanılan DTİ'ye ödenir.

TCDD, yardım eden ve edilen DTİ'lere gerekli bilgileri verir.

2.8. Tahsis Edilen Kapasitenin İptali /Kullanılmaması

Tahsis edilen kapasitenin TCDD tarafından iptali veya DTİ tarafından kullanılmaması durumunda Şebeke Bildiriminin ilgili hükümleri uygulanacaktır.

3. GECİKME VE AKSAKLIKLARIN SONUÇLARI

3.1. TCDD ve DTİ'nin Sözleşme Ortaklarına Ödenecek Tazminat İçin Rücu Hakkı

3.1.1. DTİ'nin TCDD'ye Karşı Rücu Hakkı

Altyapı kullanımı sırasında TCDD, DTİ tarafından sözleşme ortaklarına (yolcular, gönderici, alıcı vb. gibi) ödenecek tazminatlardan kaynaklanan parasal kayıplardan kusuru oranında sorumlu olacaktır. Sorumluluk oranı Erişim Sözleşmesi hükümleri uyarınca değerlendirilecektir.

3.1.2. TCDD'nin DTİ'ye Karşı Rücu Hakkı

Şebeke Bildirimi kapsamında; bir DTİ'nin altyapı kullanımı sırasında sebep olduğu gecikme ve aksaklıklar nedeniyle ilgili mevzuata göre TCDD tarafından diğer DTİ'lere ödenen her türlü bedelden gecikme ve aksaklığa neden olan DTİ sorumlu olacaktır.

3.2. TCDD ve DTİ'nin Uğradığı Kayıp Veya Hasar

TCDD ve DTİ'ler dışında 3. bir tarafın kusurundan dolayı meydana gelen gecikme veya aksama nedeniyle, TCDD ve/veya DTİ'nin uğrayacağı kayıp ve zarar, yapılacak inceleme sonucuna göre belirlenecek ve aksaklığa sebebiyet veren gerçek veya tüzel kişiden zararın/kaybın telafisi yoluna gidilecektir. Süreç TCDD tarafından takip edilecektir.

4. KAZA VE OLAYLARDA YÜKÜMLÜLÜKLER

Kaza ve olayların incelenmesi "Demiryolu Emniyet Yönetmeliği", Ulaştırma, Denizcilik ve Haberleşme Bakanlığı Demiryolu Kazalarını ve Olaylarını Araştırma ve İnceleme, Yönetmeliği ve diğer TCDD mevzuatına uygun olarak TCDD tarafından belirlenen kural, esas ve usullere göre yapılır. Bu konuda TCDD ve DTİ, mevzuatın kendilerine yüklediği sorumluluğu eksiksiz karşılar.

Tren trafiğinin teknik bir arıza veya kaza/ olay gibi nedenlerle aksaması durumunda, normal işletme şartlarına geri dönmek için, TCDD gerekli tüm adımları planlı bir şekilde uygulayacaktır. Bu amaçla TCDD kaza, olay veya tren hareketlerinde oluşacak trafik kesintisi halinde haber verilecek çeşitli kuruluşların listelendiği acil eylem planına göre hareket edecektir.

Bir hat kesiminde, kaza veya başka bir sebeple aniden gelişen yol kapanmasından kaynaklı aksaklıklarda, bahse konu hat kesiminin yeterince kullanılmaması halinde, meydana gelen hat kapasitesindeki düşüş DTİ'lere önem ve öncelik sırasına göre eşit oranda yansıtılır.

TCDD, olağan dışı durumlarda kriz yöneticisidir.

4.1. TCDD'nin Yükümlülüğü

TCDD, altyapının (erişim ve hizmetler dâhil) kullanımı sırasında altyapı kusurundan kaynaklanan kaza ve olaylar nedeniyle da DTİ'ye ait

- a) Personelin, yolcuların ölüm ve yaralanmasından,
- b) Çeken ve çekilen araçların hasarlanmasından,
- c) Çeken ve çekilen araçlarda taşınan ticari eşya ve diğer yolcu ve personel beraberindeki eşyaların hasarlanması ve kaybindan
- d) Demiryolu ile Seyahat Eden Yolcuların Haklarına Dair Yönetmelik hükümleri kapsamında belirtilen demiryolu altyapı işletmecisi sorumluluklarından,

kusuru oranında sorumludur.

Ancak;

- a) Zarar verici olaya TCDD, gerekli özeni göstermesine rağmen kaçınamadığı ve sonuçlarını önleyemediği işletme dışındaki koşullar sebep olmuşsa,
- b) Zarar verici olay, zarara uğramış kişinin hatasından kaynaklanmış ya da hasar oranı artmışsa,
- c) Zarar verici olay, üçüncü şahsın davranışından kaynaklanmışsa ve gerekli özeni göstermesine rağmen, bu davranıştan kaçınamamışsa ve sonuçlarını önleyememişse,
- d) TCDD'ye veya başka bir DTİ'ye ait çeken/çekilen araçlardan kaynaklanan deray, çarpışma (karambol), imdat, Katener kopması, yükü cer edememe, seyirden kayıp vb. nedenlerle DTİ'ye ait trenlerin seyir planlarında gecikmeler meydana gelmesi halinde,
- e) Mücbir sebeplerin meydana gelmesi halinde, TCDD sorumlu tutulamaz.

Müşterek kusur halinde, kusur dağılımının hangi ölçüde zarara katkıda bulunduğu TCDD ve DTİ tarafından oluşturulan müşterek heyetle saptanır. Kaza ve olayın nedeni ve sorumlulukların belirlenmesinde öncelikle Bakanlık ve TCDD mevzuatı esas alınacaktır.

4.2. DTİ'nin Yükümlülüğü

DTİ, demiryolu altyapısının kullanımı (erişim ve hizmetler dâhil) sırasında kendi hatasından kaynaklanan;

- a) TCDD personelinin ölüm ve yaralanmasından, taşınır ve taşınmaz mallar ile tesislerin hasarlanmasından,
- b) Altyapının kullanımı sırasında kullanılan araçların veya taşınan eşya veya şahıslar ile tren personelinin altyapıya, üçüncü şahıslara, çevreye ve insan sağlığına verdiği zarar, ziyandan ve hasardan,
- c) İşletilen trenlerde bulunan vagonlarda seyahat eden yolcular ile taşınan eşyaların taşıma süresince geçen zaman içinde korunmasından,
- ç) Taşınan eşyaların yükleme, boşaltma işlemleri ve herhangi bir nedenle istasyonlarda bekletilmeleri için geçen sürede korunmasından,
- d) DTİ kendisine ait çeken ve çekilen araçların trafiğe açık ve kapalı istasyonlarda, kısa veya uzun süreli olarak beklemesi (gâre) halinde, gerekli emniyet tedbirlerini almaktan ve güvenlikten,
- e) Refakatle gitmesi gereken trene, refakat görevlisinin temin edilmesinden,
- f) Çalıştırdığı personelin her türlü mali, sosyal hakları ile sigortasından,

- g) UIC Mevzuatlarında ve RID standartlarında yapılan/yapılması gereken değişiklikleri, belirtilen süreler içerisinde kendisine ait çeken ve çekilen araçlarda uygulanmasından,
ğ) Demiryolu ile Seyahat Eden Yolcuların Haklarına Dair Yönetmelik hükümleri kapsamında belirtilen DTİ sorumluluklarından,

sorumludur.

Ancak ortaya çıkan zararın;

1. Mücbir sebepler nedeniyle meydana gelmesi halinde sorumlu tutulamaz.
2. DTİ kendi kusurundan kaynaklanan durumlarda, TCDD haricindeki gerçek ve tüzel kişilere karşı tamamen ve tek başına sorumludur. Bu konuda TCDD'ye hiçbir suretle müteselsil sorumluluk yüklenemez.

3. Müşterek kusur halinde, kusur dağılımının hangi ölçüde zarara katkıda bulunduğu TCDD ve DTİ tarafından oluşturulan müşterek heyetle saptanır. Kaza ve olayın nedeni ve sorumlulukların belirlenmesinde öncelikle Bakanlık ve TCDD mevzuatı esas alınacaktır.

5. ACİL DURUMLARDA DTİ'LERİN SORUMLULUKLARI VE İZLENECEK PROSEDÜRLER

TCDD, altyapıyı tekrar en kısa sürede normal işletme standartlarına döndürmek üzere gerekli gördüğü takdirde, DTİ'lerden uygun kaynakların tarifesine göre ücreti mukabil kendi kullanımına verilmesini talep etme hakkına sahiptir.

Bu durumlarda DTİ'ler talep edilecek lokomotif, vagon ve personeli derhal TCDD emrine verecektir.

6. SÜREKLİ İŞLETİLMİYEN TRENLERE DAİR HUSUSLAR

Sürekli işletilmeyip yılın belirli bir döneminde (mevsimsel) veya haftanın belirli günlerinde işletilecek trenler içinde, kapasite tahsis işlemi şebeke bildiriminde belirtilen usullere göre yapılır.

Ancak, ihtiyaç duyulan zamanlarda sefere konulması talep edilen trenler için, Şebeke Bildiriminin 4.3.2 maddesine göre işlem yapılır.

7. TEHLİKELİ MADDE TAŞIYAN TRENLERE DAİR ÖZEL HUSUSLAR

DTİ'ler, tehlikeli madde taşımalarını ilgili mevzuata uygun olarak yapmak zorundadırlar.

DTİ, tehlikeli madde taşıyan demiryolu araçlarının, taşıma kaplarının veya demiryolu araçları ile taşınacak tehlikeli madde yüklü karayolu araçlarının taşıdıkları tehlikeli maddenin özelliğine uygun olduğunu gösteren bilgi ve belgeler ile ilgili mevzuatında belirtilen genel şart ve koşullara uygun sigorta poliçesini ibraz edecektir. Devletin ilgili birimlerince tehlikeli maddelerin taşınması için talep edilecek her türlü izin DTİ'ler tarafından alınacaktır.

Marmaray Hatlarında (Gebze-Halkalı/Söğütlüçeşme-Zeytinburnu); Tehlikeli Maddelerin Demiryolu ile Taşınması Hakkında Yönetmelik uyarınca tehlikeli madde taşınması kısıtlanmıştır.